

The Thai Bar
Under The Royal Patronage

กฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ - ๓๓๓
ครั้งที่ ๗

ดร.ศุภกิจ แย้มประชา

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

มาตรา ๓๑๗ “ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ซ้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

พราก ตามพจนานุกรมหมายความว่าเอาไปหรือพาไปหรือแยกเด็กออกจากความชอบธรรมของผู้อื่นที่ปกครองดูแลเด็กนั้น การชักชวนและเด็กไปโดยสมัครใจก็เป็น การพรากอย่างหนึ่ง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๕๒/๒๕๔๓ ให้ความหมายของคำว่าพรากตาม พจนานุกรมเช่นเดียวกัน ฎีกาที่ ๑๓๙๘๗/๒๕๕๗) การพรากจึงไม่จำกัดวิธี

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗๔/๒๕๕๘

ความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๘
กฎหมายคุ้มครองอำนาจปกครองของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล แต่กรณีจะเป็นความผิด
ดังกล่าวได้จะต้องมีการกระทำที่เป็น~~การ~~พรากซึ่งหมายถึงการพาไปประกอบด้วย ข้อเท็จจริงได้ความว่า
ก่อนเกิดเหตุผู้เสียหายที่ ๑ ไปดื่มเบียร์กับ ส. ภริยาจำเลยจนเมาไม่ได้สติ ส. พาผู้เสียหายที่ ๑ กลับไป
ส่งที่บ้าน แต่ยายของผู้เสียหายที่ ๑ ให้ ส. พาผู้เสียหายที่ ๑ กลับไปเพราะเกรงว่าผู้เสียหายที่ ๑ จะถูก
ลงโทษ ส. จึงพาผู้เสียหายที่ ๑ ไปนอนที่แคร่หน้าห้องนอนของจำเลยและ ส. เมื่อจำเลยกลับมาถึงบ้าน
เห็นผู้เสียหายที่ ๑ จึงกระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๑ จำเลยจึงมิได้กระทำการอันเป็นการพรากผู้เสียหายที่
๑ ไปเสียจากผู้ดูแล คงมีแต่เจตนากระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๑ เท่านั้น แม้หลังจากจำเลยกระทำชำเรา

ผู้เสียหาย ...

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

ผู้เสียหายที่ ๑ ที่แคร่แล้ว จำเลยจะอุ้มผู้เสียหายที่ ๑ เข้าไปกระทำชำเราในห้องนอนของบุตรสาวจำเลย ซึ่งอยู่บริเวณเดียวกันอีก ๒ ครั้ง ก็ไม่เป็นการกระทำที่เป็นการพรากตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว เพราะมิได้พาผู้เสียหายที่ ๑ ไปที่อื่นอีก

ต่อมามีคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๔๑/๒๕๕๙ วินิจฉัยว่า เด็กเข้ามาในห้องที่เกิดเหตุเอง แล้วจำเลย ขัดขวางไม่ยอมให้เด็กออกไปจากห้อง เพื่อข่มขืนกระทำชำเราเป็นการ “พราก” เพื่อการอนาจารแล้ว

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๙/๒๕๖๑

การกระทำโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๑๗ วรรคสาม ไม่ต้องถึงขนาดเป็นการหน่วงเหนี่ยว กักขังทำให้เด็กปราศจากอิสระในการเคลื่อนไหว เพราะการกระทำเช่นนั้นจะเป็นความผิดต่อเสรีภาพอีกต่างหาก "พราก" ตามพจนานุกรมมีความหมายว่า จากไป หรือแยกออกจากกัน ดังนั้น สาระสำคัญจึงอยู่ที่ว่า ขณะเกิดเหตุผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นเด็กยังอยู่ในอำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๑ การที่จำเลยนัดแนะ หรือแยกผู้เสียหายที่ ๒ ไปยังที่ต่างๆ ในโรงเรียน จำเลยได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายที่ ๑ หรือไม่ และมีเหตุอันสมควรหรือไม่ โดยบทกฎหมายดังกล่าวประสงค์ที่จะลงโทษผู้ที่ละเมิดอำนาจปกครองดูแลเด็กของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล อันเป็นการคุ้มครองเด็กมิให้ถูกล่อลวงไปในทางเสียหาย ดังนั้น แม้หลังถูกกระทำซ้ำเราผู้เสียหายที่ ๒ มิได้ถูกจำเลยหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง มีอิสระในการเคลื่อนไหว และสามารถกลับไปเรียนตามปกติได้ ก็เป็นการล่วงละเมิดอำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๑ โดยปราศจากเหตุอันสมควร เพื่อการอนาจารแล้ว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๙/๒๕๖๒ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๘๒/๒๕๖๒

ผู้เสียหายที่ ๒ วิ่งไปหาจำเลย จำเลยกอดผู้เสียหายที่ ๒ แล้วจูบหน้าผาก จากนั้นถอดกางเกงผู้เสียหายที่ ๒ ออกแล้วอุ้มผู้เสียหายที่ ๒ ใช้นิ้วมือสอดเข้าไปในทวารหนักของผู้เสียหายที่ ๒ โดยไม่พรากกว่าจำเลยอุ้มพาผู้เสียหายที่ ๒ ไปที่อื่น จำเลยล่วงเกินทางเพศผู้เสียหายที่ ๒ ตรงบริเวณที่พบผู้เสียหายที่ ๒ นั้นเอง เท่ากับว่าผู้เสียหายที่ ๒ มาหาจำเลยเองด้วยความเต็มใจ จำเลยมิได้พาผู้เสียหายที่ ๒ มา อีกทั้งมิได้เหนี่ยวรั้งผู้เสียหายที่ ๒ ไว้ เช่นนี้ ย่อมถือไม่ได้ว่าจำเลยมีการกระทำให้ประการใดอันเข้าลักษณะเป็นการพรากผู้เสียหายที่ ๒ ไปเสียจากผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งจะกระทบกระเทือนต่ออำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๑ จำเลยจึงไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๑๗ วรรคสาม และย่อมไม่มีความผิดฐานพาผู้เสียหายที่ ๒ เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเพื่อการอนาจารด้วย

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๕๗/๒๕๖๒

ความผิดฐานพรากเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๑๗ วรรคสาม นี้ กฎหมายบัญญัติโดยมีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองอำนาจของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลผู้เยาว์ อันไม่ใช่ตัวผู้เยาว์ที่ถูกพราก และปกป้องมิให้ผู้ใดมาก่อการรบกวนหรือกระทำการอันใด ๆ อันเป็นการกระทบกระทั่งต่ออำนาจปกครอง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยปริยาย ผู้เยาว์แม้จะไปอยู่ที่แห่งใดหากบิดามารดา ผู้ดูแล หรือผู้ปกครองยังดูแลเอาใจใส่อยู่ ผู้เยาว์ย่อมอยู่ในอำนาจปกครองดูแลของบิดามารดา ผู้ดูแล หรือผู้ปกครองตลอดเวลาโดยไม่ขาดตอน ทั้งเป็นการลงโทษผู้ที่ละเมิดต่ออำนาจปกครองของผู้ดูแลผู้เยาว์ของบิดามารดา ผู้ดูแล หรือผู้ปกครอง นอกจากนี้กฎหมายมิได้จำกัดคำว่า "พราก" โดยวิธีการอย่างไรและไม่ว่าผู้เยาว์จะเป็นฝ่ายออกจากบ้านเองหรือโดยมีผู้ชักนำหรือไม่มีผู้ชักนำ หากมีผู้กระทำต่อผู้เยาว์ในทางเสื่อมเสียและเสียหายย่อมถือได้ว่าเป็นความผิด การที่

ผู้เสียหาย...

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

ผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งอาศัยอยู่กับผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดาออกจากบ้านไปเล่นกับเพื่อนในที่เกิดเหตุซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้าน ไม่ว่าจะขออนุญาตผู้เสียหายที่ ๒ หรือไม่ก็ตาม เมื่อถูกจำเลยพาไปกระทำชำเรา การกระทำของจำเลยดังกล่าวทำให้อำนาจปกครองดูแลของผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดาย่อมถูกตัดขาดพรากไปแล้วโดยปริยาย หากใช้ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ตามมาตรานี้จะต้องถึงขนาดเป็นการกระทำที่ต้องพาไปหรือแยกผู้เยาว์ออกไปจากความปกครองตั้งแต่ออกจากบ้าน ถึงจะทำให้ความปกครองถูกรบกวนหรือถูกระทบกระเทือนแล้วจึงเป็นความผิด ดังนั้น เมื่อผู้เสียหายที่ ๑ ออกจากบ้านแล้วถูกจำเลยกระทำลักษณะเสื่อมเสียเยี่ยงนี้ ถือได้ว่าเป็นการพาและแยกผู้เยาว์ไปจากความปกครองดูแล และล่วงละเมิดอำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดา อันเป็นความหมายของคำว่าพรากแล้ว การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๑๗ วรรคสาม

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๒/๒๕๖๓

จำเลยเรียกผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กอายุ ๑๔ ปีเศษ ให้เข้าไปเอาขนมในบ้าน จึงเป็นการกระทำโดยใช้ขนมมาล่อผู้เสียหายให้เข้าไปในบ้าน ถือเป็นกลอุบายส่วนหนึ่งเพื่อให้ได้ตัวผู้เสียหายมากระทำชำเรา และเมื่อผู้เสียหายเข้าไปแล้วจำเลยก็ได้ปิดประตู จึงนับได้ว่าเป็นการพาไปโดยแยกอำนาจปกครองจากบิดามารดา และการที่จำเลยพาผู้เสียหายไปกระทำชำเราที่ป่าละเมาะข้างทุ่งนา และพาผู้เสียหายจากบริเวณแท็งก์น้ำเข้าไปกระทำอนาจารในซอกแท็งก์น้ำ ล้วนเป็นการพาผู้เสียหายจากที่เปิดเผยเข้าไปในจุดลับตาผู้คน จึงเป็นการล่วงละเมิดอำนาจปกครองของบิดามารดาทั้งสิ้น เป็นความผิดฐานพรากผู้เยาว์เพื่อการอนาจาร

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๒/๒๕๖๕

จำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๒ ภายในบ้านพักที่ผู้เสียหายที่ ๒ พักอาศัยอยู่กับผู้เสียหายที่ ๑ แม้หลังจากจำเลยกระทำชำเราและออกจากบ้านพักดังกล่าวแล้ว จำเลยเรียกให้ผู้เสียหายที่ ๒ ออกจากบ้านเพื่อให้เงินและมีการโอบกอดผู้เสียหายที่ ๒ แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำต่อเนื่องกันในบริเวณบ้านที่เกิดเหตุขึ้นเอง จำเลยมิได้พาผู้เสียหายที่ ๒ ไปที่อื่นอันเป็นการพาไปหรือแยกออกไปจากอำนาจปกครองดูแลของผู้เสียหายที่ ๑ ที่ทำให้อำนาจปกครองดูแลของผู้เสียหายที่ ๑ ถูกรบกวนหรือถูกระทบกระเทือน ยังไม่มีความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเพื่อการอนาจาร

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖/๒๕๖๕

แม้จำเลยไม่ได้พาผู้เสียหายที่ ๑ ออกไปจากบ้านที่อยู่อาศัยด้วยกันก็ตาม แต่การที่จำเลยปิดล็อกประตูขัดขวางไม่ให้ผู้เสียหายที่ ๑ ออกจากห้องนอนแล้วกระทำชำเราพร้อมข่มขู่ผู้เสียหายที่ ๑ ทั้งที่รู้ว่าผู้เสียหายที่ ๑ เป็นเด็กอายุ ๑๐ ปีเศษ ถึง ๑๑ ปีเศษ ยังอยู่ในอำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๒ ผู้เป็นมารดา ถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาแยกผู้เสียหายที่ ๑ ออกจากอำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๒ โดยให้ผู้เสียหายที่ ๑ ตกอยู่ในอำนาจควบคุมของจำเลย และจ่ายอมให้จำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๑ อันเป็นการล่วงละเมิดอำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๒ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการพรากผู้เสียหายที่ ๑ ไปเสียจากอำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๒ ผู้เป็นมารดา เป็นความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเพื่อการอนาจาร

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

มาตรา ๓๑๗ วรรคสอง “ผู้ใดโดยทุจริต ซื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น”

ตามวรรคสองนี้ต้องมีเจตนาทุจริตและการซื่อ จำหน่าย ในที่นี้มีความหมายตามธรรมดา ไม่ต้องมีผลเป็นนิติกรรมตามกฎหมายแพ่งเพราะฉะนั้นแม้บุคคลภายนอกจะรับตัวเด็กเอาไว้ ซื่อตัวเด็กเอาไว้ หรือช่วยกระทำการจำหน่ายจ่ายแจกจะตอบทันทีว่าผิดยังไม่ได้ จะต้องพิจารณาต่อไปว่ามี เจตนาพิเศษ คือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ (รับเด็กไว้เพื่อจะเลี้ยงดูเพราะความสงสาร เกรงว่าจะตกเป็นเหยื่อของบุคคลที่พามา นั้นเช่นนี้ย่อมไม่มีความผิด)

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

มาตรา ๓๑๗ วรรคสาม “ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการ
อนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสน
บาท”

“กำไร” นี้มีความหมายเพียงใด จะต้องเป็นประโยชน์ที่มีลักษณะเป็นทรัพย์สินหรือรวมถึง
ประโยชน์อื่น ๆ ด้วย ท่านศาสตราจารย์จิติ ติงศรัทธี เห็นว่าหมายความถึงประโยชน์ที่ได้รับในทาง
ทรัพย์สิน แต่ไม่ต้องถึงขนาดเป็นประโยชน์ที่ได้มาเป็นทรัพย์สินโดยตรง และกำไรซึ่งเป็นประโยชน์
ในทางทรัพย์สินนั้นอาจจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๐๙/๒๕๓๐

จำเลยพรากเด็กไปเพื่อให้ขอทานเงินและเก็บทรัพย์สินมาให้จำเลย เป็นการกระทำไปเพื่อหาประโยชน์ในทางทรัพย์สินอันเป็นเจตนาพิเศษในการพรากเด็ก จึงเป็นการกระทำเพื่อหากำไร เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๑๗ วรรคท้าย

ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๒๐/๒๕๕๒

บิดามารดาของเด็กทั้งสามมีฐานะยากจนต้องออกทำงานหาเลี้ยงชีพ จึงปล่อยให้เด็กทั้งสามเที่ยวเล่นอยู่ตามลำพังตามประสาเด็ก แต่เมื่อเด็กทั้งสามไม่กลับบ้านตามปกติ บิดามารดาของเด็กจึงตามหาและแจ้งแก่เจ้าพนักงานตำรวจ ยังใช้อำนาจปกครองเด็กทั้งสามอยู่ การที่จำเลยชวนเด็กทั้งสามคนไปทำงานบ้านอยู่กับจำเลยทั้งสองที่จังหวัดสุพรรณบุรี แต่กลับพาไปบวชสามเณรแล้วพาแจกซองผ้าป่า เรียไรเงินชาวบ้านแล้วแบ่งผลประโยชน์กันโดยไม่ได้รับความยินยอมจากบิดามารดาโดยปราศจากเหตุอันควร เป็นการพรากโดยปราศจากเหตุอันสมควรเพื่อหากำไรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๗
วรรคสาม

พรากเด็กไปเพื่อการอนาจาร

ความผิดตามมาตรา ๓๑๗ วรรคสาม อีกประการหนึ่ง คือ พรากเด็กเพื่อการอนาจาร

อย่างไรเป็นการอนาจารนั้นดูได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๒๗/๒๕๓๙ หมายถึงการกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศต่อร่างกายบุคคลอื่น เช่น กอด จูบ ลูบ คลำ ร่างกายของหญิงหรือชาย เป็นการแสดงความใคร่ในทางเพศซึ่งต้องเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวของบุคคลโดยตรง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๒๙/๒๕๔๑

ขณะเกิดเหตุเด็กหญิง ม. มีอายุไม่ครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ จึงมีอายุสมรสได้เว้นแต่ศาลจะอนุญาตตามป.พ.พ. มาตรา ๑๔๔๘ กรณีที่จำเลยต้องการอยู่กินฉันสามีภริยากับเด็กหญิง ม. โดยนาง จ. มารดาของเด็กหญิง ม. ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลางขออนุญาตให้เด็กหญิง ม. จดทะเบียน

สมรส ...

พรากเด็กไปเพื่อการอนาจาร

สมรสกับจำเลยนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังเกิดเหตุแล้ว แม้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจะอนุญาตตามคำร้องก็มีอาจลบล้างความผิดที่จำเลยได้กระทำมา ดังนั้น ที่ศาลล่างเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดฐานพรากผู้เยาว์ไปเพื่อการอนาจารจึงชอบแล้ว แต่เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลางอนุญาตให้จำเลยและเด็กหญิง ม. สมรสกัน การกระทำของจำเลยในข้อหากระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๗๗ วรรคหนึ่ง จึงไม่ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคท้าย

ความผิดฐานพรากผู้เยาว์

มาตรา ๓๑๘ “ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ซื่อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท”

ความผิดฐานพรากผู้เยาว์

สำหรับความผิดตามมาตรา ๓๑๘ นั้น มีข้อสังเกตประการแรกก็คือ ผู้ที่ถูกพรากคือผู้เยาว์ กฎหมายไม่ได้ใช้คำว่าเด็ก ดังนั้นผู้เยาว์ตามความหมายนี้คือบุคคลที่มีอายุมากกว่า ๑๕ ปี แต่ยังไม่เกิน ๑๘ ปี และต้องเป็นที่เข้าใจได้ว่า คำว่า “ผู้เยาว์” จะต้องหมายถึงบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ดังนั้น ผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วโดยการสมรส แม้อายุไม่ถึง ๑๘ ปี ก็ไม่อยู่ในความหมายของมาตรานี้

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ ต้องเป็นกรณีที่ผู้เยาว์ไม่เต็มใจไปด้วย มาตรา ๓๑๘ จึงแตกต่างจาก มาตรา ๓๑๙ ตรงจุดนี้

ดังนั้น ถ้าใช้กำลังกายจุด ถ้าใช้อุบายหลอกหลวงหรือกระทำการข่มขืนใจด้วยประการใดๆ หรือใช้อำนาจผิดทำนองคลองธรรม ล้วนอยู่ในความหมายที่ว่าผู้เยาว์ไม่เต็มใจทั้งสิ้น

ความผิดฐานพรากผู้เยาว์

คำพิพากษากฎีกาที่ ๔๖๘/๒๕๓๔

มารดาผู้เสียหายอนุญาตให้จำเลยทั้งสองพาผู้เสียหายอายุ ๑๖ ปี ไปเดินเที่ยว เมื่อผู้เสียหายจะกลับบ้าน จำเลยทั้งสองไม่ยอมให้กลับแต่พาผู้เสียหายไปบ้านที่เกิดเหตุเพื่อให้ พ. ร่วมประเวณี เป็นการพรากผู้เยาว์อายุกว่า ๑๕ ปี ไปเพื่อการอนาจาร

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๑๐/๒๕๔๑

การที่จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายว่าจะพาผู้เสียหายไปทำงานในร้านอาหารแต่กลับพาไปขายให้แก่ บ. เพื่อให้ค้าประเวณีจะนับว่าผู้เสียหายเต็มใจไปด้วยไม่ได้เพราะผู้เสียหายไม่ได้เต็มใจไปค้าประเวณีมาแต่ต้น แต่ไปกับจำเลยเพราะจำเลยหลอกลวงว่าจะพาไปทำงานที่ร้านขายอาหารของน้องสาวจำเลยและการที่จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายแล้วพาผู้เสียหายไปขายให้แก่บ. เพื่อให้ค้าประเวณี ก็เป็นที่เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาที่จะล่อผู้เสียหายไปเพื่อการอนาจารและเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น โดยใช้อุบายหลอกลวงผู้เสียหาย จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘๓ วรรคสอง และมาตรา ๓๑๘ วรรคสาม

ความผิดฐานพรากผู้เยาว์

มาตรา ๓๑๘ วรรคสาม “ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อกำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท”

ความแตกต่างระหว่างมาตรา ๓๑๘ กับมาตรา ๓๑๙ อยู่ที่ตรงที่ผู้เยาว์เต็มใจหรือไม่เต็มใจ ถ้าไม่เต็มใจก็เป็นกรณีตามมาตรา ๓๑๘ ส่วนกรณีตามมาตรา ๓๑๙ เป็นกรณีเต็มใจ ยิ่งไปกว่านั้นจะเห็นได้ว่า มาตรา ๓๑๙ ต้องมีเจตนาพิเศษคือ เพื่อกำไรหรือเพื่อการอนาจาร ซึ่งถ้าเป็นกรณีตามมาตรา ๓๑๘ การพรากผู้เยาว์ไปเพื่อกำไร หรือเพื่อการอนาจารเป็นเหตุให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นตามวรรคสาม มิใช่เป็นองค์ประกอบความผิดอย่างกรณีตามมาตรา ๓๑๙ ดังนั้นถ้ามีการพรากผู้เยาว์อายุกว่า ๑๕ ปี แต่ยังไม่เกิน ๑๘ ปี โดยผู้เยาว์เต็มใจไปด้วย การกระทำนั้นก็ยังคงไม่ครบองค์ประกอบความผิด

ความผิดฐานพรากผู้เยาว์

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๘๗/๒๕๓๒

ผู้เสียหายเต็มใจไปกับจำเลย หลังจากที่ถูกจำเลยพาผู้เสียหายไปแล้ว ญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายตกลงจัดงานพิธีให้ผู้เสียหายและจำเลยแต่งงานกัน มีการมอบสินสอดของหมั้นไปแล้วบางส่วน พฤติการณ์ฟังได้ว่าที่จำเลยพาผู้เสียหายไปนั้นมีเจตนาพาไปเป็นภรรยาแต่แรก เพราะไม่ได้ความว่าจำเลยมีภรรยาอยู่ก่อนแล้ว การที่จำเลยพาผู้เสียหายไปเพื่อเป็นภรรยา แม้ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ก็ไม่ใช่การละเมิดต่ออำนาจปกครองของมารดา แม้จะมีการร่วมประเวณีระหว่างที่พักอยู่ด้วยกัน ก็ถือไม่ได้ว่าเป็นการพาผู้เสียหายไปเพื่อการอนาจาร

ความผิดฐานพรากผู้เยาว์

สรุป การพาเด็กไปเพื่อเป็นภริยาแนวความเห็นของศาลฎีกาเห็นว่าเป็นเรื่องของการรักเป็น เรื่องที่น่าเห็นใจ แต่ก็มีข้อแม้ว่าชายต้องไม่มีภริยาอยู่แล้ว ถ้ามีภริยาอยู่แล้วหรือไม่มีแต่ได้เลี้ยงดูหญิง อื่นอยู่ในกรณีเช่นนี้ คำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็คงจะเปลี่ยนไปเป็นการกระทำดังกล่าวเป็นการพาไป เพื่อการอนาจาร อย่างเช่นฎีกาที่ ๑๒๘๗/๒๕๓๓, ๖๖๓๔/๒๕๔๖ เป็นต้น

ส่วนกรณีตามมาตรา ๓๑๙ วรรคสอง มีความหมายทำนองเดียวกับวรรคสองของมาตรา ๓๑๗, ๓๑๘

ความผิดฐานเปิดเผยความลับ

บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา ๓๒๒ ถึงมาตรา ๓๒๕

มาตรา ๓๒๒ ผู้ใดเปิดเผยหรือเอาจดหมาย โทรเลขหรือเอกสารใด ๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป เพื่อลวงรู้ ข้อความก็ดี เพื่อนำข้อความ ในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารเช่นว่านั้นออกเปิดเผยก็ดี ถ้าการกระทำนั้น น่าจะเกิด ความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒๓ ผู้ใดลวงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เภสัชกร คนจำหน่ายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอความ ทนายความ หรือ ผู้สอบบัญชี หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้น แล้วเปิดเผยความลับนั้น ในประการที่ น่าจะเกิด ความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับการศึกษาอบรมในอาชีพดังกล่าวในวรรคแรก เปิดเผยความลับ ของผู้อื่นอันตนได้ลวงรู้หรือได้มาใน การศึกษาอบรมนั้น ในประการที่ น่าจะเกิด ความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ความผิดฐานเปิดเผยความลับ

มาตรา ๓๒๔ ผู้ใดโดยเหตุที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่ วิชาชีพ หรือ อาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจ ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นเกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้นพบ หรือการนิมิตในวิทยาศาสตร์ เปิดเผยหรือใช้ความลับนั้น เพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒๕ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๒๖ “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

แยกองค์ประกอบได้ดังนี้

๑. ผู้ใด
๒. ใส่ความผู้อื่น ต่อบุคคลที่สาม
๓. โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง
๔. เจตนา (องค์ประกอบภายใน)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำว่าผู้ใดในที่นี้เป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ในทำนองเดียวกันผู้ที่ถูกดูหมิ่นประมาทก็อาจจะเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลต่างกับบางความผิด เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ผู้อื่นที่ถูกฆ่านั้นต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น

คำว่าใส่ความเป็นถ้อยคำในกฎหมาย หมายถึง การทำให้ปรากฏข้อเท็จจริงซึ่งอาจจะเป็นความจริงก็ได้หรือเป็นความเท็จก็ได้ แม้แต่การเล่าเรื่องที่ได้ยินมาให้กับบุคคลอื่นฟังก็อยู่ในความหมายของคำว่า “ใส่ความ” (ฎีกาที่ ๓๘๐/๒๕๐๓)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

เพราะฉะนั้นการใส่ความจริงไม่จำกัดวิธี อาจเป็นการใช้คำพูดหรือแสดงกริยาอาการอย่างหนึ่ง
อย่างใดหรือใช้ภาษาใบ้ สัญลักษณ์ต่างๆ มีปัญหาว่าการแอบถ่ายภาพคนที่ร่วมประเวณีกันแล้วนำภาพ
เหล่านั้นไปให้ผู้อื่นดู เช่นนี้มีความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือไม่ เห็นว่าการใส่ความจริงไม่จำเป็นจะต้องเป็น
การใช้คำพูด การเอาภาพร่วมประเวณีของผู้อื่นไปแสดงให้บุคคลอื่นดูย่อมเป็นการใส่ความและน่าจะทำ
ให้เสียชื่อเสียงย่อมเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทได้ มาตรา ๓๒๘ ได้บัญญัติว่า “โดยภาพยนตร์ ภาพ
หรือตัวอักษร”

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ข้อเท็จจริงที่จะเป็นหมิ่นประมาทหรือการใส่ความนั้นพอจะสรุปเป็นแนวทางได้ดังนี้

๑. ต้องไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่เป็นเพียงแต่คำหยาบหรือเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นการดำ
ว่า “ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์” เป็นแต่เพียงคำหยาบเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๖/๒๕๐๙

ความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องเป็นการแสดงข้อความให้คนเชื่อจึงจะเกิดความรู้สึกเกลียดชังดูหมิ่น
ขึ้นได้ จำเลยอ้างว่าโจทก์เป็นผีปอบ เป็นชาติหมา ความรู้สึกนึกคิดของคนธรรมดาไม่เชื่อว่าเป็นเช่นนั้นไปได้
จึงไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังหรือดูหมิ่นแต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๖/๒๕๕๐

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ หมิ่นประมาทโจทก์ด้วยถ้อยคำว่า “โจทก์ยกที่ดินให้แล้วยังจะเอาคืน
เสือกโง่เอง อย่าหวังจะได้สมบัติคืนเลย” ข้อความนี้เป็นเพียงถ้อยคำไม่สุภาพเท่านั้น ไม่เป็นหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๕๒/๒๕๕๘

จำเลยใช้คำว่า “อีแถม่าหัวหงอก” และ “มึง” เป็นสรรพนามในการเรียกโจทก์ผู้เป็นมารดา คำดังกล่าวไม่ได้มีความหมายว่ามารดา แต่มีความหมายเปรียบเปรยในทางไม่ให้ความเคารพและทำให้โจทก์ได้รับความ อับอาย เป็นการแสดงออกถึงการดูถูกเหยียดหยามโจทก์

ฎีกานี้มีข้อพิจารณาคำว่า “อีแถม่าหัวหงอก” เป็นข้อความหมิ่นประมาทหรือไม่ เห็นว่า การที่เรียกมารดาว่า “อี” เป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามอย่างแนบเนียนเพราะใช้คำว่า “อี” แต่คำว่า “แถม่า” หรือ “หัวหงอก” ซึ่งความเป็นจริงก็เป็นเช่นนั้นเพราะเป็นไปตามวัยและเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์ จึงไม่อาจทำให้มารดาเสียชื่อเสียงหรือถูกเกลียดชังได้เลย คนที่พูดต่างหากที่จะถูกสังคมประณาม สมมติจำเลยพูดว่า “คนแถม่าหัวหงอก” เช่นนี้จะเป็นข้อความหมิ่นประมาทหรือไม่ ความรู้สึกของคนทั่วไปย่อมเห็นว่าไม่เป็นหมิ่นประมาท ดังนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่เรียกมารดาว่า “อี” เช่นนี้จึงถือได้ว่าเป็นเพียงการดูหมิ่นเหยียดหยามมารดาของตนเท่านั้น

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๗๓/๒๕๖๕

ความผิดฐานหมิ่นประมาทตาม ป.อ. มาตรา ๓๒๖ จะต้องเป็นการใส่ความคือ การพูดหาเหตุร้าย หรือกล่าวหาเรื่องร้ายให้ผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ถ้อยคำที่จำเลยกล่าวหาว่า “ไอ้สันดานหมา” คำว่า “สันดาน” หมายความว่าอุปนิสัยที่มีมาแต่กำเนิด ซึ่งอาจมีสันดานดีหรือสันดานเลวก็ได้ แม้มักใช้ไปในทางไม่สู้จะดี แต่ก็มีใช่เป็นการใส่ความให้ร้ายผู้ร้อง ทั้งตามความรู้สึกนึกคิดของบุคคลธรรมดาไม่เชื่อว่าผู้ร้องจะเป็นเช่นนั้น เพราะเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ไม่น่าจะทำให้ผู้ร้องเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่จำเลยกล่าวถ้อยคำนั้น น่าจะเป็นเพราะจำเลยไม่พอใจผู้ร้องที่ไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่ ส. ซึ่งเป็นหลานของจำเลยมาก่อนหน้านี้แล้ว ครั้นพนักงานสอบสวนเรียกคู่กรณีและผู้เกี่ยวข้องซึ่งเป็นญาติไปไกล่เกลี่ย ผู้ร้องก็ยังคงยืนยันกรานให้ดำเนินคดี ส. ต่อไป โดยไม่เห็นแก่ความเป็นญาติ ย่อมทำให้จำเลยไม่พอใจผู้ร้องเพิ่มขึ้นไปอีก จึงเป็นการด่าผู้ร้องอันเนื่องมาจากความรู้สึกไม่พอใจผู้ร้อง ไม่ได้มีความมุ่งหมายถึงความประพฤติของผู้ร้องว่าเป็นคนมีอุปนิสัยที่ไม่ดีมาแต่กำเนิด การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

๒. ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่แน่นอนไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่คลุมเครือ เลื่อนลอยหรือกล่าวด้วยความน้อยใจ อย่างเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๑/๒๔๙๐

ฟ้องหมิ่นประมาทเพียงแต่อ้างหนังสือที่ว่าหมิ่นประมาทมาทำยฟ้องไม่พอ ต้องระบุในฟ้องให้ชัดด้วยว่าข้อความตอนไหนเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๖ - ๔๒๗/๒๕๒๐

ที่กล่าวว่า เป็น ส.ส. ขบวนการปลาทู เป็นการเปรียบเทียบเลื่อนลอยไม่ยืนยันข้อเท็จจริงไม่เป็นหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำว่า ”แน่อน” หมายความว่าฟังแล้วเป็นที่เข้าใจได้ว่าหมายถึงอะไร ข้อความที่คลุมเครือยังไม่ชัดเจน ศาลฎีกาเห็นว่ายังไม่เป็นข้อความหมิ่นประมาท เช่น จำเลยพูดขึ้นว่า “แม่มึงไม่ต้องไปฟัง กูจะเอาอย่างนี้ ถ้าเซ็นไม่ได้ก็ไม่ใช่เป็นไร คุณเป็นหัวหน้าอย่างไร ทำงานไม่รับผิดชอบตัดสินปัญหาไม่ได้ พอมีปัญหาก็โยนกันไปมา คน ร.ส.พ. ทำงานกันอย่างไรหรือ” เป็นการสบประมาททำให้โจทก์ร่วมอับอายขายหน้า จึงมีความผิดตามมาตรา ๓๔๓ ไม่มีลักษณะเป็นการใส่ความโจทก์ร่วมต่อบุคคลที่สาม จึงไม่มี ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา ๓๒๖ (ฎีกาที่ ๖๖๒๔/๒๕๓๗) “ระวังทนายสกปรกเอาเรื่อง” (ฎีกาที่ ๔๔๒๕/๒๕๔๕)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

๓. ข้อเท็จจริงที่กล่าวนั้นต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ยืนยันในอดีตหรือในปัจจุบันไม่ใช่แต่เพียงการคาดคะเนหรือกล่าวถึงเหตุการณ์ในอนาคต

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๓๔/๒๕๐๓ (ประชุมใหญ่)

มารดาถูกขว้างด้วยก้อนอิฐ บุตรไม่เห็นคนขว้างแต่ได้กล่าวต่อหน้าคนหลายคนว่า “ไม่มีใครนอกจากอ้ายแก้ว อ้ายชาติหมา อ้ายฉิบหาย” พฤติการณ์ในคดีแสดงว่าไม่มีเจตนาใส่ความให้โจทก์เสียชื่อเสียงหรือถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

จากแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาอาจแยกการใส่ความออกได้เป็น ๔ ประเภทคือ

๑. เป็นการใส่ความเกี่ยวกับความประพฤติ
๒. เป็นการใส่ความเกี่ยวกับเรื่องประเวณีหรือการไม่เหมาะสมหรืออันควรในทางเพศ
๓. เป็นการใส่ความเกี่ยวกับหน้าที่การงาน
๔. เป็นการกล่าวถึงความไม่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจการเงินหรือทางสังคม

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

๑. ฎีกาเกี่ยวกับความประพฤติ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๒๘/๒๕๐๐

จำเลยลงข่าวในหนังสือพิมพ์ของจำเลยใส่ความก้านันตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ว่าให้สินบนพนักงานสอบสวนที่สอบสวนก้านันฐานทุจริตและพนักงานสอบสวนนั้นได้หวังเหนี่ยวสำนวน เพื่อให้พยานกลับคำ เมื่อปรากฏว่าก้านันตำบลท่าเสามีนายใบ โสภาสุข คนเดียวและนายใบกำลังถูก นายประโยชน์ แสงสะอาด สอบสวนเรื่องทุจริตแต่ผู้เดียว เช่นนี้จำเลยผิดฐานหมิ่นประมาทใส่ความนายใบ และนายประโยชน์ทั้งสองคน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๒๑/๒๕๑๗

จำเลยพูดกับบุคคลที่สามกล่าวหาว่าโจทก์ร่วมกับพวกลักเปิดของจำเลยไปแกงกินโดยไม่มีหลักฐาน ที่จะเอาความกับโจทก์ร่วมกับพวกได้ คำพูดของจำเลยจึงไม่มีมูลความจริง เป็นการใส่ความให้โจทก์ร่วม เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น เป็นความผิด

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

๒. ฎีกาเกี่ยวกับเรื่องประเวณี (ความประพฤตินี้ไม่สมควรทางเพศ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๗๑/๒๕๒๒

จำเลยพูดถึงผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงทำงานอยู่ที่สำนักงานที่ดินอำเภอว่า กระหรี่ที่ดิน คำว่า “กระหรี่” หมายความว่าหญิงนครโสเภณีหรือหญิงค้าประเวณี แม้จำเลยไม่ได้กล่าวรายละเอียดว่า ค้าประเวณีกับใคร ประพฤติสำส่อนทางเพศกับใคร ก็เพียงพอที่จะถือว่าเป็นคำหมิ่นประมาทแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๑/๒๕๑๘

กล่าวว่าหญิงเป็นคนที่เพิ่งคนไม่ดี ๕ ปี ๖ ปี แม้กล่าวด้วยความหึงหวงก็เป็นหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๗/๒๕๔๑

จำเลยกับผู้เสียหายขัดแย้งกันเรื่องหนี้เงินกู้มาก่อนประกอบด้วยพฤติการณ์ของผู้เสียหายเมื่อไปถึงร้วบ้านของจำเลย ผู้เสียหายได้เรียกจำเลยซึ่งเป็นเจ้าหนี้ให้ออกมาพูดนอกรั้วบ้าน ถือว่าไม่ให้เกียรติจำเลย ทำให้จำเลยโกรธและด่าผู้เสียหายว่า “มึงเป็นเมียน้อยสารวัตร ส. อย่ามาทำใหญ่ให้กูเห็นนะ” ต่อหน้า พ. ซึ่งมากับผู้เสียหาย จำเลยผิดฐานหมิ่นประมาท

จะสังเกตได้ว่าแม้จะเป็นการกล่าวกับผู้เสียหายโดยตรงมิใช่กับบุคคลอื่นแต่บุคคลอื่นที่อยู่ด้วยได้ยิน เป็นการใส่ความต่อบุคคลที่ ๓ เป็นความผิดตามมาตรา ๓๒๖ ได้

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

๓. ฎีกาเกี่ยวกับหน้าที่การงาน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๒๔/๒๕๐๗

จำเลยกล่าวหานายhiruผู้พิพากษาได้ร่วมรับประทานอาหารกับนางนิภาซึ่งนายhiru
ตัดสินให้ชนะคดี ข้อความดังกล่าวมีความหมายไปในทางหาว่านายhiruประพฤติตนไม่สมควร
เป็นไปในทางพิพากษาคดีโดยไม่สุจริต เป็นการหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๔/๒๕๖๒

โจทก์และจำเลยต่างขายสินค้าเสริมความงาม เช่น ครีมบำรุงผิว สบู่ทางอินเทอร์เน็ตผ่านโปรแกรมเฟซบุ๊ก เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๘ จำเลยพิมพ์ข้อความที่โจทก์อ้างว่าหมิ่นประมาทโจทก์ ซึ่งเมื่อพิเคราะห์ถึงข้อความที่จำเลยพิมพ์ในเฟซบุ๊กที่ว่า “...หรือว่ามีจะเอาครีมเก่าเน่าๆ ไปขายให้ลูกค้าแล้วไม่มีใครซื้อของ ของมีงันง พ. ...” ซึ่งอ่านแล้วข้อความดังกล่าวก็เป็นเพียงการตั้งคำถามถึงโจทก์ว่า โจทก์ขายครีมเก่าเน่าๆ หรือไม่ มิได้ยืนยันว่า โจทก์ขายครีมเก่าเน่าๆ อันจะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงซึ่งเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทโจทก์ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๒๐/๒๕๖๒

ข้อความที่จำเลยกล่าวจะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือไม่ ต้องพิจารณาถึงความรู้สึกของวิญญูชนทั่วไป เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าข้อความที่กล่าวนั้นถึงขั้นที่ทำให้ผู้ถูกหมิ่นประมาทซึ่งเป็นทนายความ น่าจะเสียชื่อเสียง บุคคลอื่นดูหมิ่น เกลียดชังหรือไม่ มิใช่พิจารณาตามความรู้สึกของผู้ถูกหมิ่นประมาทแต่ฝ่ายเดียว ถ้อยคำที่จำเลยกล่าวว่ “เอาทนายเฮงช่วยที่ไหนมา สกูล” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ความหมายของคำว่า “เฮงช่วย” ว่า เอาแน่นอนอะไรไม่ได้ คุณภาพต่ำ ไม่ดี เช่น คนเฮงช่วย ของเฮงช่วย เรื่องเฮงช่วย ส่วนคำว่า “สกูล” ให้ความหมายว่า หยาบ ต่ำช้า เลวทราม (ใช้เป็นคำด่า) เช่น เลวสกูล เช่นนี้ แม้ถ้อยคำที่จำเลยด่าโดยการกล่าวว่าทนายเฮงช่วย เป็นเพียงการดูถูกเหยียดหยามและสบประมาทโจทก์ อันเป็นการพูดดูหมิ่นเหยียดหยามให้อับอายเจ็บใจ แต่ยังไม่เป็นการใส่ความให้เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังก็ตาม แต่เมื่อฟังประกอบกับถ้อยคำตอนท้ายว่า “สกูล” แล้ว วิญญูชนทั่วไปจึงอาจเข้าใจว่า โจทก์ซึ่งเป็นทนายความเอาแน่นอนอะไรไม่ได้ คุณภาพต่ำ ไม่ดี และเป็นไปในทางหยาบ ต่ำช้า เลวทราม ถ้อยคำดังกล่าวจึงอาจทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง อันอาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทได้

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

๔. ฎีกาเกี่ยวกับสถานะการเงิน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๗/๒๕๒๓

จำเลยลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์มีข้อความสำคัญว่า “โจทก์จ่ายเช็คธนาคาร จำนวน ๑ ล้านบาท ถึงกำหนดเช็คไม่มีเงินธนาคารแจ้งตำรวจขอให้จับโจทก์” ข้อความดังกล่าวย่อมเป็นที่เข้าใจว่าโจทก์มีฐานะการเงินไม่ดี ไม่น่าเชื่อถือ เป็นการหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๑/๒๕๐๖

จำเลยกล่าวต่อหน้าบุคคลหลายคนว่า “โจทก์เป็นคนมีหนี้สินเป็นแสนๆ ยังใช้หนี้เขาไม่หมด อวดมั่งมีคาดเข็มขัดทอง” จำเลยไม่ได้กล่าวถึงกับว่าโจทก์เป็นคนมีหนี้สินล้นพ้นตัว ศาลเห็นว่าไม่เป็นถ้อยคำที่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจถึงความคดโกง ขาดความน่าเชื่อถือ ไม่น่าจะทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง ไม่เป็นหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๙/๒๕๓๗

โจทก์ร่วมถูกร้องเรียนว่า ยักยอกเงินโครงการอาหารกลางวันและอื่นๆ ถูกตั้งกรรมการสอบสวนและได้รับคำสั่งให้ไปช่วยราชการที่อื่น จำเลยซึ่งรักษาการแทนได้ทำหนังสือส่งธนาคารระงับการจ่ายเงินเดือนให้โจทก์ร่วมและได้พบกับ พ. ผู้ช่วยสมุห์บัญชีธนาคารว่า “ยักยอก ตามตัวไม่พบ” คำพูดดังกล่าวมีความหมายให้ พ. เข้าใจว่าโจทก์ร่วมยักยอกเงินของราชการแล้วหนีไป เป็นหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๐๑/๒๕๕๑

การที่จำเลยซึ่งเป็นผู้จัดการธนาคารกล่าวว่า “โจทก์มีปัญหาในครอบครัว ทะเลาะเบาะแว้งกัน มีปัญหากับพนักงานในสาขาถึงได้ถูกย้ายไปสำนักงานใหญ่ คงอยู่ได้ไม่นานต้องถูกไล่ออก” ต่อ
อ. ลูกค้าของธนาคาร ย่อมเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงที่ล่วงสิทธิส่วนบุคคล ข้อความดังกล่าววิญญูชน
ทั่วไปย่อมเข้าใจได้ว่าโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานฝ่ายสินเชื่อเป็นคนไม่ดี ทะเลาะกับสามี มีปัญหากับ
เพื่อนร่วมงานจนถูกย้ายและกระทำความผิดร้ายแรงถึงขนาดจะถูกไล่ออกด้วย เป็นความผิดฐาน
หมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

หมิ่นประมาทต้องเป็นการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม คำว่า “ผู้อื่น” จากแนวคำวินิจฉัยศาลฎีกา ต้องทราบว่าหมายถึงใคร แต่ไม่จำเป็นต้องระบุชื่อคนนั้น เช่น ดำกล่าวกับแดงว่าผู้อำนวยการโรงพยาบาล ส.คนปัจจุบันแสวงหาผลประโยชน์จากความเจ็บป่วยของคนไข้ แทนที่จะให้คนไข้รักษาที่โรงพยาบาลโดยเสียเงินถูกๆ กลับบีบบังคับให้ไปรักษาที่คลินิกของตัวเอง แม้จะไม่ได้ระบุชื่อชาวผู้อำนวยการก็ตาม แต่ดำกล่าวดังกล่าวก็ย่อมมุ่งหมายได้ชัดเจนว่าหมายถึงใคร เพราะฉะนั้นจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ถ้าฟังแล้วไม่ชัดว่าผู้อื่นเป็นใครก็ไม่สามารถจะดำเนินคดีฐานหมิ่นประมาทได้ เพราะบุคคลที่ร้องทุกข์หรือฟ้องไม่ใช่ผู้เสียหาย

การกล่าวหมิ่นประมาทถึงกลุ่มบุคคลหลายๆ เช่น กล่าวว่าร้ายกาชการกระทรวงยุติธรรมทุกคนโกง หรือในตำราของศาสตราจารย์จิติติ ยกตัวอย่างว่าคนในกรมตำรวจโกง อย่างนี้ไม่เป็นการหมิ่นประมาทผู้อื่น เพราะว่าคนที่ถูกกล่าวถึงมีมากเสียจนไม่รู้แน่ว่าเป็นใคร จะฟังว่าทุกคนก็ไม่มีใครเขาเชื่อ (ดูฎีกาที่ ๕๑๙๘/๒๕๑๗)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๖/๒๔๙๐

การที่จะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้นถ้อยคำที่กล่าวต้องมุ่งเจาะจงตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ การกล่าวความว่า คำโฆษณาของพวกและพรรคประชาธิปัตย์เป็นการหลอกลวงราษฎรให้หลงเชื่อ ดังนี้ แม้โจทก์จะแสดงได้ว่าเป็นพรรคประชาธิปัตย์ด้วยคนหนึ่ง ก็ไม่ถือว่าโจทก์เป็นผู้เสียหายในคดีหมิ่นประมาทเพราะถ้อยคำนั้นมิได้มุ่งหมายถึงโจทก์

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๓๖/๒๕๒๒

จำเลยกล่าวถ้อยคำถึงราษฎร ๒ อำเภอที่อพยพมาอยู่ร่วมกันในหมู่บ้านซึ่งมีจำนวนประมาณ ๔,๐๐๐ คน ว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ดังนี้ คนธรรมดาสามัญย่อมไม่เข้าใจว่าเป็นการกล่าวพาดพิงหรือใส่ความบุคคลใด

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙๑๘/๒๕๕๗

โจทก์นำข้อความที่ลงในหนังสือพิมพ์ทั้ง ๙ ครั้ง มารวมเข้าด้วยกันแล้วสรุปว่าเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์ร่วม เป็นเพียงความเข้าใจของโจทก์ร่วมเท่านั้น หาใช่เป็นความเข้าใจของบุคคลทั่วไปไม่ หากต้องการรู้ความหมายว่าเป็นผู้ใดก็ต้องไปสืบเสาะหาเพิ่มเติม ไม่แน่ว่าหลังจากสืบเสาะแล้วจะเป็นตัวโจทก์ร่วมจริงหรือไม่ และในกรณีที่ทำการสืบเสาะค้นหาแล้วจึงทราบว่าหมายถึงโจทก์ร่วมก็เป็นการทราบจากการที่บุคคลนั้นได้สืบเสาะค้นหาข้อเท็จจริงเองในภายหลัง หาได้ทราบโดยอาศัยข้อความที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ตามคำฟ้องไม่ ไม่เป็นหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๕/๒๕๐๕

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยได้โฆษณาด้วยเครื่องกระจายเสียงต่อชุมนุมชนที่มาประชุมกันว่า “ทนายความเมืองร้อยเอ็ดคบไม่ได้ เป็นนกสองหัว เหยียบเรือสองแคม เป็นมวยล้ม ว่าความที่แรกดี ครั้นได้เงินแล้วก็เป็นอย่างอื่น” ซึ่งคำว่าทนายความเมืองร้อยเอ็ด หมายความว่าผู้มีอาชีพทนายความในจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งมีเพียง ๑๐ คน และขณะที่กล่าวจำเลยได้เห็นโจทก์ซึ่งเป็นทนายความคนหนึ่งเข้าประชุมอยู่ด้วย เมื่อข้อเท็จจริงมีดังนี้ จึงควรที่จะดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องโจทก์ต่อไปก่อน

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

การกล่าวถึงผู้อื่นต้องทำให้ผู้ฟังนั้นคาดหมายหรือทราบได้ว่าเป็นใคร แม้จะกล่าวถึงบุคคลคนเดียวก็ตาม แต่ถ้าผู้ฟังไม่อาจคาดได้ว่าหมายถึงใครก็ไม่ถือว่าเป็นข้อความที่ชัดเจนว่ามีการหมิ่นประมาทบุคคลผู้นั้นแล้ว (ดูฎีกาที่ ๕๙๑๘/๒๕๕๗, ๑๕๑๓/๒๕๕๑)

การใส่ความต้องเป็นการใส่ความต่อบุคคลที่สาม ดังนั้นบุคคลที่สามจึงมีความสำคัญ ความผิดฐานหมิ่นประมาทจะสำเร็จก็ต่อเมื่อบุคคลที่สามได้ทราบข้อความและเข้าใจข้อความ ดังนั้นถ้าบุคคลที่สามไม่ได้รับข้อความหรือหูหนวกหรือไม่รู้เรื่องหรือเป็นชาวต่างประเทศที่ไม่เข้าใจภาษาก็เป็นความผิดฐานพยายามหมิ่นประมาทไม่ใช่ขาดองค์ประกอบความผิด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓/๒๔๗๔

พูดหมิ่นประมาทต่อหน้าบุคคล ๒ คน แต่อีกคนหนึ่งไม่เข้าใจความหมายในคำพูดยังไม่ผิด

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียงเป็นพหุติการณั้ประกอบกรกระทำ ไม่ใช่ผลของการกระทำ ดังนั้นความผิดสำเร็จ โดยคนที่ถูกหมิ่นประมาทไม่ต้องรู้ว่าต้องถูกหมิ่นประมาท (ฎีกาที่ ๖๕๙๓/๒๕๕๙)

องค์ประกอบข้อสุดท้ายของความผิดตามมาตรา ๓๒๖ ก็คือมีเจตนา เจตนาในที่นี้เป็นเจตนาธรรมดา คือ เจตนาที่จะใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม

คำพิพากษฎีกาที่ ๑๑๐/๒๕๒๖

จำเลยส่งจดหมายมีข้อความหมิ่นประมาทโจทก์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงโจทก์โดยตรง ฦสำนักงานของโจทก์ แสดงเจตนาของจำเลยว่าจะให้โจทก์ทราบเท่านั้น แม้เสมียนของโจทก์ทราบข้อความทางจดหมายก็เป็นเรื่องที่เหนือเจตนาของจำเลย การกระทำของจำเลยไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๒๗ “ผู้ใดใส่ความผู้ตายต่อบุคคลที่สาม และการใส่ความนั้นน่าจะเป็นเหตุให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่น ประมาท ต้องระวางโทษดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒๖ นั้น”

มาตรา ๓๒๗ นั้นเป็นการใส่ความผู้ตาย แต่เป็นเหตุให้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ได้รับความเสียหาย บุคคลที่ ได้รับความเสียหายตามมาตรา ๓๒๗ จำกัดแต่เฉพาะบิดามารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเท่านั้น กฎหมายไม่ได้ใช้คำว่าบุพการีหรือผู้สืบสันดาน

บุคคลตามมาตรา ๓๒๗ นั้น พิจารณาตามกฎหมายไม่ใช่ตามความเป็นจริง เพราะฉะนั้นการหมิ่น ประมาทผู้ตายแม้จะทำให้บิดานอกกฎหมายได้รับความเสียหายหรือภริยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสเสีย ชื่อเสียงก็ไม่ใช้กรณีตามมาตรา ๓๒๗

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๒๘ “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำได้กระทำได้โดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๓/๒๕๒๔

คำว่า “โฆษณา” ตามพจนานุกรมให้คำจำกัดความว่าการเผยแพร่ออกไปยังสาธารณชน การ
ป่าวร้อง คดีนี้จำเลยหมิ่นประมาทโจทก์ด้วยการบันทึกแทนการพูดด้วยวาจา เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
และส่งสำเนาให้ปลัดกระทรวงทราบด้วย ก็เป็นเพียงการรายงานความประพฤติของโจทก์ให้
ผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปทราบเท่านั้น ถือไม่ได้ว่าเป็นการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวล
กฎหมายอาญามาตรา ๓๒๘

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

จากฎีกาคำว่า “โฆษณา” จึงหมายความว่า เป็นการกระทำใด ๆ ที่ให้ข้อเท็จจริงนั้นแพร่หลายไป
ยังบุคคลภายนอกในลักษณะวงกว้าง สมมติว่าด้าเอาหนังสือซึ่งมีข้อความหมิ่นประมาทแดงไปปิด
ประกาศเต็มหมู่บ้านแต่ว่ามีคนอ่านเพียงคนเดียว ถ้ามว่าผิดมาตรา ๓๒๘ หรือ ๓๒๖ กรณีอย่างนี้ถือว่า
เป็นการโฆษณาเพราะโดยลักษณะของการกระทำคือการไปปิดประกาศให้บุคคลทั้งหลายทั่วไปได้ทราบ

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๕๓/๒๕๒๗

โจทก์ขอกลับเข้ารับราชการในกองทัพอากาศ กองทัพอากาศสอบถามไปยังการทำอากาศยานฯ ถึงเหตุที่โจทก์ถูกปลดจากการเป็นพนักงานของการทำงานอากาศยานฯ จำเลยในฐานะผู้ว่าการทำอากาศยานฯ จึงมีหนังสือตอบว่าโจทก์ถูกปลด เพราะมีมลทินมัวหมอง มิใช่เป็นการโฆษณาด้วยเอกสารตามความหมายของ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๒๘ และการที่จำเลยมีหนังสือถึงกองทัพอากาศดังกล่าว เป็นการแสดงข้อความโดยสุจริตของเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

สรุปได้ว่าจะเป็นกรณีตามมาตรา ๓๒๘ หรือไม่นั้น พิจารณาถึงลักษณะของการกระทำเป็นสำคัญ ส่วนการที่จะมีบุคคลทราบข้อความนั้นมากน้อยเพียงใดไม่ใช่สาระสำคัญ

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๒/๒๕๖๔
- ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตาม ป.อ. มาตรา ๓๒๘ ผู้กระทำต้องเผยแพร่ข้อความอันเป็นการหมิ่นประมาทออกไปยังสาธารณชนหรือประชาชนทั่วไป การที่จำเลยส่งข้อความลงในแอปพลิเคชันไลน์นี้ ซึ่งมีลักษณะเป็นเพียงเจตนาการแจ้งหรือไขข่าวเฉพาะกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในกลุ่มไลน์นี้เท่านั้น ดังนั้น จึงยังไม่ถึงกับเป็นการกระจายข่าวไปสู่สาธารณชนหรือประชาชนทั่วไป การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามป.อ. มาตรา ๓๒๘

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท มีอยู่ ๒ ส่วน

ส่วนแรก คือ ข้อยกเว้นที่ทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด บัญญัติอยู่ในมาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๑ และอีกส่วนหนึ่งบัญญัติว่าการกระทำนั้นได้รับการยกเว้นโทษ คือ กรณีตามมาตรา ๓๓๐

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๒๙ “ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

(๑) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม

(๒) ในฐานะเป็นเจ้าของพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่

(๓) ตีชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ

(๔) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม
ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท”

มาตรา ๓๒๙ เป็นบทบัญญัติให้การกระทำนั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท ในเบื้องต้นจะต้องปรากฏว่าผู้ที่แสดงความคิดเห็นหรือข้อความนั้น จะต้องกระทำการโดยสุจริต ถ้ากระทำโดยไม่สุจริตก็อ้างมาตรา ๓๒๙ ไม่ได้

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

กรณีตามมาตรา ๓๒๙ (๑) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม

คำว่า “เพื่อความชอบธรรม ” หมายความว่า เพื่อความถูกต้อง

คำว่า “ป้องกันตนตามคลองธรรม” หมายความว่า ถึงป้องกันเกี่ยวกับชื่อเสียงหรือประโยชน์ของตนตามวิธีที่ชอบให้พ้นภัย ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์เกี่ยวกับธุรกิจการค้า เกี่ยวกับคดีความ เกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการหรือเกี่ยวกับสิทธิซึ่งแจ้งแก่ข่าวเป็นต้น แต่ก็ต้องเป็นที่เข้าใจว่า มิใช่มีแต่เฉพาะเท่าที่กล่าวมาเท่านั้น อาจจะเป็นเรื่องใดๆ ก็ได้ ที่จำต้องกระทำเพื่อป้องกันเกียรติยศชื่อเสียงของตน มิให้ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังอันเนื่องมาจากการกระทำของบุคคลอื่น ศาตราจารย์จิตติเห็นว่าการป้องกันตามอนุมาณานี้ไม่ใช่กรณีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๖๘ เป็นการป้องกันตามความเห็นของคนธรรมดาสามัญว่าป้องกันได้

คำว่า “ป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม” หมายความว่า ถึงป้องกันไปถึงประโยชน์ส่วนได้เสียที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับตนให้พ้นภัยด้วย

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๖๙/๒๕๓๓

จำเลยและผู้เสียหายทำงานอยู่ที่สำนักงานที่ดินแห่งเดียวกัน การที่มีผู้ไปติดต่อขอรับมรดกที่ดินที่สำนักงานที่ดินโดยไปติดต่อกับผู้เสียหายก่อนแล้วจึงไปสอบถามจำเลยในลักษณะที่มีมูลทำให้จำเลยเข้าใจว่าผู้เสียหายเรียกเอาเงินจากผู้ติดต่ออันเป็นการมิชอบ จำเลยจึงแจ้งให้ ศ. ผู้บังคับบัญชาเพื่อจะได้ดำเนินการสอบสวนนั้น ถือได้ว่าจำเลยแสดงความคิดเห็นหรือข้อความที่ถูกกล่าวหาโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรมป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท

จากฎีกาฉบับนี้จะเห็นได้ว่า จำเลยกับผู้เสียหายทำงานในที่เดียวกัน จำเลยเข้าใจว่าผู้เสียหายจะกระทำการทุจริตต่อบุคคลผู้มาติดต่อ การที่จำเลยรายงานไปยังผู้บังคับบัญชา ศาลฎีกาเห็นว่าจำเลยกระทำได้และไม่เป็นความผิด (ฎีกาที่ ๒๗๙๘/๒๕๑๖ , ๑๔๔๐๑/๒๕๕๕, ๓๒๗๙/๒๕๕๙)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาเกี่ยวกับมาตรา ๓๒๙ (๑) มีเป็นจำนวนมาก เช่น ภริยาที่ไม่จดทะเบียนสมรสกล่าวกับหญิงที่มีความสัมพันธ์กับสามีว่า คุณเป็นข้าราชการจะแย่งผัวฉัน ดูซิว่ามีผิดไหม (ฎีกาที่ ๑๗๕๖/๒๕๒๑) หรือจำเลยเขียนคำร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาของโจทก์ว่า โจทก์ประพฤติไม่ดีทำให้จำเลยเดือดร้อน ขอให้สอบสวนทางวินัย (ฎีกาที่ ๑๕๗/๒๔๕๘) พระภิกษุในวัดเดียวกันทำหนังสือร้องเรียนว่า พระภิกษุเจ้าอาวาสประพฤติผิดธรรมวินัย ได้ร่วมประเวณีกับหญิง แม้จะไม่เป็นความจริงแต่ได้ร้องเรียนไปโดยสุจริต เข้าข้อยกเว้นมาตรา ๓๒๙ (๑) (ฎีกาที่ ๑๑๘๓/๒๕๑๗, ๑๕๔๗/๒๕๑๔, ๑๓๖๙๒/๒๕๕๗) ต่างกับมาตรา ๓๓๐ ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นความจริง หรือร้องเรียนโจทก์ต่อผู้บังคับบัญชาของโจทก์ว่า โจทก์เป็นชู้กับภริยาของจำเลย (ฎีกาที่ ๔๘๑๕/๒๕๔๖) หรือหมิ่นประมาททนายความของตนเพราะไม่นำพาต่อคดีที่ตนว่าจ้าง (ฎีกาที่ ๑๗๘๐/๒๕๔๖)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

กรณีตามมาตรา ๓๒๙ (๒) ในฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๕๙/๒๕๔๑

ผู้ว่าการท่าอากาศยาน ตอรับหนังสือของกองทัพอากาศว่าโจทก์ถูกปลดเพราะต้องหาว่าลักทรัพย์ของท่าอากาศยาน เป็นการแสดงข้อเท็จจริงโดยสุจริตของเจ้าพนักงานตามหน้าที่ ได้รับการยกเว้น
ตามมาตรา ๓๒๙ (๒)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

กรณีตามมาตรา ๓๒๙ (๓) ตีชมด้วยความเป็นธรรมซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ

การตีชมด้วยความเป็นธรรม หมายความว่า กล่าวด้วยความเข้าใจว่าถูกต้องและสมควรกล่าวตามความรู้สึกของคนทั่วไป มิใช่เป็นการแกล้งกล่าวครึ่งๆ กลางๆ บิดเบือน ตัดต่อ หยาบคาย ยั่วยุ มุ่งหมายให้เกิดความโกรธเกลียดไม่พอใจดูหมิ่น อย่างไรก็ตามได้รับการยกเว้นก็เฉพาะคำกล่าวที่ตีชมอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ ข้อนี้จึงต้องพิจารณาตามความรู้สึกของคนทั่วไปว่าเป็นวิสัยของคนทั่วไปจะกล่าวตีชมเช่นนั้นหรือไม่

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

เรื่องใดที่เป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำนั้นพอจะเข้าใจได้ว่า ได้แก่ เรื่องกิจการของบ้านเมือง กิจการของท้องถิ่น กิจการของสาธารณะหรือพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง บุคคลที่เสนอตัวมาเป็นตัวแทนของชุมชนหรือของประชาชนหรือบุคคลที่เสนอผลงานหรือสินค้าต่อสาธารณชนหรือประชาชนหรือบุคคลที่เป็นดารา นักแสดง นักร้อง พระภิกษุสงฆ์ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่จะไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทก็อาศัยตามมาตรา ๓๒๙ (๓) นี้เช่นเดียวกัน และต้องเป็นที่เข้าใจว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้มีสิทธิยิ่งไปกว่าสามัญชนที่จะติชมผู้ใด ดังนั้น การเสนอข่าวเกี่ยวกับกระทำความผิดทางอาญา การจับ การกล่าวหาผู้ต้องสงสัยย่อมได้รับเอกสิทธิ์อย่างจำกัด และไม่มีสิทธิที่จะกล่าวเกินเลยไปกว่าการแจ้งข่าว ถ้าการกล่าวนั้นล่วงล้ำขอบเขตในลักษณะที่กลายเป็นยืนยันว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดจริง ก็ไม่ได้รับการยกเว้นความผิด (ศาสตราจารย์จิตติ ตังศรัทธี) การลงข่าวทำนองยืนยันว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิด เช่นนี้ก็ไม่น่าจะได้รับความคุ้มครองเป็นการกล่าวเกินเลยไปจากการเสนอข่าว

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒/๒๕๓๕

ก่อนจำเลยหมิ่นประมาท ได้มีผู้บริจาคเงินให้โรงเรียนจำนวน ๔,๐๐๐ บาท ส. ครูใหญ่ ลงไว้ในบัญชีเพียง ๑,๕๐๐ บาท ทั้งไม่เคยทำบัญชีแสดงรายรับรายจ่ายของโรงเรียน จำเลยเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียน กล่าวแก่บุคคลที่สามว่า ส. ครูใหญ่ ไม่ดีหลายอย่าง กินเงินโรงเรียนแล้วยังไม่พัฒนาโรงเรียน จึงเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตอันเป็นวิสัยของจำเลยในฐานะกรรมการศึกษาของโรงเรียน ไม่เป็นความผิด

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๔/๒๕๒๙

โจทก์เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาล จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ช่วยพยาบาล จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๗ รัชการเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาล จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๗ ทำหนังสือร้องเรียนโจทก์ต่อผู้อำนวยการกองพยาบาลภูมิภาคพร้อมเทปบันทึกเสียงซึ่งจำเลยที่ ๑ พุดยืนยันตามหนังสือร้องเรียนว่าโจทก์รับสินบนและชู้สาว ต่อมาสำนักพิมพ์ลงข่าวโจทก์ เมื่อพฤติการณ์ที่จำเลยร้องเรียนมาจากฐานความจริงหรือเหตุการณ์ที่โจทก์ปฏิบัติอยู่ทำให้จำเลยเข้าใจว่าโจทก์ปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบและมีพฤติกรรมชู้สาว ถือได้ว่าจำเลยทั้งเจ็ดกระทำการโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามทำนองคลองธรรม

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

กรณีตามมาตรา ๓๒๙ (๔) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม (ฎีกาที่ ๓๖๕๔/๒๕๔๓) รายงานเกี่ยวกับการถูกฟ้องคดี ไม่แสดงให้เห็นเจตนาไม่สุจริต จำเลยไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา ๓๒๙ (๔) และไม่ผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน (ดูฎีกาที่ ๑๐๐๖/๒๕๔๒)

มีข้อสังเกตว่าข้อยกเว้นที่จะไม่เป็นความผิด มีแต่เฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ในการแจ้งข่าวและต้องเป็นการแจ้งข่าวโดยสุจริต ไม่รวมถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้กล่าวในที่ประชุมนั้นๆ เพราะฉะนั้นถ้ามีการประชุมและมีการหมิ่นประมาทกันในที่ประชุมบุคคลซึ่งเป็นผู้กล่าวข้อความหมิ่นประมาทไม่อยู่ในฐานะผู้แจ้งข่าว

ข้อสังเกตประการต่อไปมีว่าต้องเป็นการประชุมหรือเป็นการดำเนินการในศาลโดยเปิดเผย ดังนั้นถ้าเป็นการประชุมลับหรือในการดำเนินการในศาลอย่างเป็นการลับก็ไม่อยู่ในความหมายมาตรานี้ (ดูฎีกาที่ ๕๑/๒๕๐๓)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มีปัญหาว່ว่าจะต้องเป็นเรื่องการดำเนินการในศาลของศาลเท่านั้นหรือไม่ เห็นว่า การแจ้งข่าวนี้ มิได้หมายความว่าเป็นการแจ้งข่าวที่เฉพาะเกี่ยวกับการพิจารณาคดีเท่านั้น การดำเนินการอย่างอื่นในศาลที่กระทำโดยเปิดเผยก็นำมาแพร่ข่าวได้เช่นเดียวกัน เช่นการกระทำของเจ้าหน้าที่ศาลเป็นต้น ส่วนการประชุมนั้นก็ไม่ได้จำกัดว่าเป็นการประชุมในเรื่องอะไร แต่ก็ต้องหมายความว่าเป็นการประชุมอันเปิดเผยที่ประชาชนมีโอกาสที่จะเข้ารับฟังได้ เช่น การอภิปรายในรัฐสภา เป็นต้น

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๓๘/๒๕๓๑

นสพ.ลงข้อความตามที่ ล. ฟ้อง จ. ว่า จ. เป็นบุคคลล้มละลายเป็นการรายงานเรื่องที่ จ. ถูกฟ้อง เป็นคดีล้มละลายย่อมได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๓๒๙ (๔)

ในกระบวนการพิจารณาคดีในศาล (มาตรา ๓๓๑) ต่างกับคำว่า การดำเนินการอันเปิดเผยใน ศาล (มาตรา ๓๒๙)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๓๑ “คู่ความ หรือทนายความของคู่ความ ซึ่งแสดงความคิดเห็น หรือข้อความใน กระบวนพิจารณาคดีในศาล เพื่อประโยชน์แก่คดีของตน ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท”

คำว่าคู่ความในที่นี้หมายถึง บุคคลตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๑๑) คือหมายถึงตัวความ ผู้มีสิทธิจะทำการแทนบุคคลนั้นๆ ตามกฎหมาย หรือในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้แก่ บุคคลตามมาตรา ๒ (๑๕) บทบัญญัติในมาตรา ๓๓๑ นี้คุ้มครอง แต่เฉพาะคู่ความหรือทนายความเท่านั้น ไม่ได้ให้ความคุ้มครองพยาน

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๓๑ มีข้อที่ควรพิจารณาอีกประการหนึ่งคือ คำว่ากระบวนพิจารณาคดีในศาลนี้มีความหมายถึงการกระทำในชั้นเจ้าพนักงานด้วยหรือไม่ ท่านศาสตราจารย์จิติให้ความเห็นว่า หมายถึงการกระทำในชั้นใดไม่ว่าจะเป็นศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ ศาลฎีกา หรือชั้นไต่สวน หรือภายหลังการพิพากษาของศาล แต่ไม่หมายความรวมถึงการกระทำในชั้นที่เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานศาล ซึ่งในเรื่องนี้ยังไม่มีคำพิพากษา แต่อย่างไรก็ตามก็คงต้องรวมถึงการเดินเผชิญสืบของศาล แม้จะเป็นการกระทำนอกศาลก็ตาม (เพราะเป็นการดำเนินกระบวนพิจารณาอย่างหนึ่ง)

กล่าวโดยสรุป การแสดงความคิดเห็นหรือข้อความตามมาตรา ๓๓๑ นี้อาจจะกล่าวมาในคำฟ้อง (ฎีกาที่ ๑๐๕๕/๒๕๑๔, ๖๔๘๓๒๕๓๑) ในคำให้การในคำคัดค้าน (ฎีกาที่ ๕๓๐/๒๕๑๕) ในคำแถลงการณ์ (ฎีกาที่ ๔๑๑/๒๕๓๒) หรือการซักถามของทนายความซึ่งทนายความใช้ข้อความหมิ่นประมาท แต่การกระทำนั้นๆ เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่คดีของตน (ดูฎีกาที่ ๓๘๗/๒๔๗๒ , ๘๐๖/๒๔๖๖)

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๓๐ “ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน”

มาตรา ๓๓๐ เป็นเหตุยกเว้นโทษ ไม่ใช่บทบัญญัติที่ทำให้การกระทำไม่เป็นการผิด ในทางตำราเห็นว่าเป็นแนวความคิดใหม่เพราะในหลักการเดิมนั้นที่จริงยังเป็นหมิ่นประมาท แต่ในมาตรา ๓๓๐ กลับเป็นเหตุยกเว้นโทษ

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ในมาตรา ๓๓๐ ห้ามไม่ให้พิสูจน์ข้อเท็จจริง ถ้าข้อเท็จจริงนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นเรื่องส่วนตัวและไม่ใช่ประโยชน์แก่ประชาชน จากบทบัญญัติในวรรคสอง ข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้พิสูจน์ได้

๑. ข้อเท็จจริงที่ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวแม้จะไม่ใช่ประโยชน์แก่ประชาชนก็ตาม หรือ
๒. ข้อเท็จจริงที่เป็นเรื่องส่วนตัวแต่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

หน้าที่พิสูจน์เป็นหน้าที่ของจำเลย และการนำสืบความจริงตามมาตรานี้ต้องนำสืบให้ฟังได้ว่า ข้อความที่หมิ่นประมาทนั้นต้องเป็นความจริง ดังนั้นหากไม่สามารถนำสืบให้ฟังได้ว่าข้อความที่กล่าวเป็นความจริง แม้จำเลยจะกล่าวข้อความดังกล่าวโดยความสุจริต หรือด้วยความสำคัญผิด ก็ไม่เข้าข่ายยกเว้นตาม มาตรา ๓๓๐ นี้และจะนำสืบว่า เพียงแต่ได้รับข่าวลือหรือได้รับคำบอกเล่ามาย่อมไม่อาจจะกระทำได้ ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ได้รับคำบอกเล่ามาก็ต้องนำสืบให้ได้ว่าเรื่องที่ตนได้รับคำบอกเล่ามานั้นเป็นความจริงตามที่ตัวเองกล่าว จึงจะได้รับการยกเว้นโทษ

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๒/๒๕๐๗

โจทก์เป็นเจ้าของคณะอำเภอ ฟ้องหาว่าจำเลยกล่าวคำหมิ่นประมาทใส่ความว่าโจทก์เข้าหานางชีที่ห้องวิปัสสนา เป็นเหตุให้โจทก์เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง จำเลยขอพิสูจน์ความจริงได้ เพราะการพิสูจน์ความจริงของจำเลยย่อมเป็นประโยชน์แก่ประชาชน เนื่องจากประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธผู้เป็นศาสนิกชนย่อมหวังแทนที่จะมิให้ผู้ใดมาทำลายหรือทำความมัวหมองให้แก่พุทธศาสนาที่ตนนับถือยิ่ง เมื่อจำเลยมาพิสูจน์ความจริงให้ประจักษ์ต่อศาลได้ ก็เป็นประโยชน์แก่คนทั่วไปที่จะได้ไม่มัวหลงคารพเลื่อมใสโจทก์ต่อไป

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาศฎีกาที่ ๑๓๖๒/๒๕๑๔

ข้อความที่จำเลยโฆษณาว่า “จำสืบตำรวจอารมย์ ประทุมศรี หัวหน้าตำรวจจรรยาและพลตำรวจ พิชัย จิตรหาญ ฟังทางนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของท่านจงอย่าเห็นแก่เล็กแก่น้อย ฯลฯ” นั้นไม่ใช่เป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว เพราะผู้เสียหายเป็นเจ้าของพนักงานมีหน้าที่ปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการจรรยา การที่ผู้เสียหายเรียกหรือรับสินบนจากผู้กระทำผิดจรรยา นั้นย่อมเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ ถ้าเป็นความจริงดังที่จำเลยโฆษณา ย่อมเป็นประโยชน์ต่อประชาชน จำเลยจึงขอพิสูจน์ความจริงได้